

Sığınma Raporu 2022 Yönetici Özeti

© Avrupa Birliği Sığınma Ajansı (EUAA), 2022

Avrupa Birliği Sığınma Ajansı (EUAA) veya EUAA adına hareket eden kişiler bu yayında yer alan bilgilerin kullanılmasından sorumlu değildir.

Kapak fotoğrafı: iStock/Kostas7, <https://www.istockphoto.com/photo/back-of-four-afghanistan-girls-gm621830128-108691295>

Lüksemburg: Avrupa Birliği Resmî Yayın Ofisi, 2022

PDF ISBN 978-92-9487-453-5 doi: 10.2847/875943 BZ-AH-22-001-TR-N ISSN 2600-3155

Bu belge kaynak belirtilmek kaydıyla çoğaltılabilir. Fotoğrafların veya EUAA telif hakkı kapsamında olmayan diğer materyallerin kullanımı veya çoğaltılması için doğrudan telif hakkı sahiplerinden izin alınmalıdır.

EASO Sığınma Raporu 2022

Avrupa Birliğinde Sığınma Durumuna İlişkin Yıllık Rapor

YÖNETİCİ ÖZETİ

Önsöz

2021 yılında ve 2022 başlarında yaşanan siyasi gelişmeler, uluslararası koruma ihtiyaçlarını doğrudan etkileyerek AB+ ülkelerine doğru göç dalgalarını artırmıştır. Taliban'ın Afganistan'da yönetimi ele geçirmesi ve Rusya'nın Ukrayna'yı işgal etmesi, yeni koruma ihtiyaçlarının ortaya çıkmasına ve Avrupa'ya sığınma başvurusu sahiplerinin sayısının artmasına neden olmuştur. Ayrıca sığınmacı sayısının arttığı COVID-19 sonrası dönemde dünyanın çokuluslu tek sığınma sistemi olan Ortak Avrupa Sığınma Sistemi'nin (CEAS) bütünlüğünü korumak için dinamik sonuçlar gerektiren yeni zorluklar ortaya çıkmıştır. Bu olaylar, göç ve sığınma düzenlerinin ne kadar hızlı değişebileceğini bize çarpıcı bir şekilde hatırlatmaktadır.

Bu olaylar bağlamında [Sığınma Raporu 2022](#), ulusal sığınma ve kabul sistemlerinin hazırlıklı olma durumunun ve esnekliğinin ihtiyacı olanlara koruma sağlamaya devam etme hususunda nasıl sınındığını vurgulamaktadır. Pek çok idare, devam eden COVID-19 kısıtlamalarıyla çevrelenmiş halde yoğun dalgalar halinde gelenlerin yarattığı ciddi baskıyla karşı karşıya kalmıştır. Rapor, yalnızca CEAS'yi uygulamaya yaklaşılacak noktaları göstermez; aynı zamanda devam eden sapmaları ve iyileştirmelerin yapılabileceği noktalara değinir.

Sığınma sistemlerinin dayanıklılığı yalnızca Avrupa Komisyonu'nun Göç ve Sığınma Pakti'nin yasal belgelerini kabul etme yönünde gelişme kaydettikçe artabilir. Ayrıca Ocak 2022'den bu yana daha da güçlü olan yetkisi sayesinde Avrupa Birliği Sığınma Ajansı (EUAA), CEAS'ye daha fazla ayar yapma ve Üye Devletleri aktif bir şekilde destekleme konusunda kilit rol oynamaktadır. Ancak ön saflardan yükselen sesleri dinlemek de önem arz etmektedir. Bu noktada Sığınma Raporu, ulusal makamlar, uluslararası kuruluşlar, akademik çevre ve sivil toplum örgütleri de dâhil olmak üzere 1.500'ü aşkın güvenilir kaynaktan alıntı yapan ve Avrupa'da sığınma alanında en kapsamlı durum güncellemesi sağlayan değerli bir kaynak teşkil etmektedir.

Avrupa'da sığınma alanında uzmanlık merkezi olarak ve 11 yıl önce kurulduğu tarihten bu yana Ajans; bilgi alışverişi, en iyi uygulama paylaşımı, kalite geliştirme ve uygulamaları uyumlaştırma konularında AB+ ülkelerini bir araya getirmiştir. Kesin olan şu ki Ajans'ın desteğine yönelik talep artmaya devam edecektir. Bizler de ortaklarımızla çalışmaya devam etmeye ve daha da artan yetkimizi önümüzdeki yıllarda yerine getirmeye her zaman hazır olacağız.

Nina Gregori
İcra Direktörü
Avrupa Birliği Sığınma Ajansı

İçindekiler

Önsöz.....	5
Giriş	7
1. Sığınma alanında dünya çapında yaşanan gelişmeler.....	7
2. Avrupa Birliği'nde sığınmayla ilgili önemli gelişmeler.....	8
3. EASO'nun EUAA'ya dönüşümü.....	11
4. Ortak Avrupa Sığınma Sistemi'nin İşleyişi	12
1. Odak Noktası: 2021 yılında sığınma ve kabul sistemlerinin dijitalleşmesi	12
2. Odak Noktası: Devam eden COVID-19 pandemisinin sığınma ve kabul sistemleri üzerindeki etkisi.....	12
3. Odak Noktası: Afgan vatandaşlarının yeni koruma ihtiyaçlarına AB+ ülkelerinin verdiği karşılıklar	13
4.1.Sığınma prosedürüne erişim	13
4.2. Dublin prosedürü	14
4.3. Koruma ihtiyaçlarının değerlendirilmesi için özel prosedürler.....	15
4.4. Sığınma başvurularının ilk derecede işlenmesi.....	16
4.5. Sığınma başvurularının ikinci veya yüksek derecelerde işlenmesi	18
4.6. Bekleyen davalar	18
4.7. Uluslararası koruma başvurusu yapanların kabulü	20
4.8. Sığınma prosedüründe gözaltı	20
4.10. Hukuki yardım ve temsil	21
4.11. Tercümanlık hizmetleri.....	21
4.12. Menşe ülke bilgisi.....	22
4.13. Sığınma bağlamında vatansızlık.....	22
4.14. Koruma içeriği.....	22
4.15. Eski başvuru sahiplerinin dönüşü	23
4.16. Yeniden yerleştirme ve insani kabuller	24
5. Sığınma prosedüründe çocuklar ve özel ihtiyaçları olan kişiler	24
Sonuç tespitleri	27

Giriş

Avrupa’da uluslararası koruma ile ilgili başvurulacak bilgi kaynağı olarak Avrupa Birliği Sığınma Ajansı’nın (EUAA) her yıl hazırladığı Sığınma Raporu, Avrupa Birliği’nin Üye Devletleri, İzlanda, Lihtenştayn, Norveç ve İsviçre’deki (AB+ ülkeleri) sığınmayla ilgili temel gelişmeler hakkında kapsamlı bir genel bakış sağlar.

Küresel düzeydeki zorunlu yer değiştirme konusuna ilişkin eğilimleri ve başlıca tartışma konularını kısaca özetleyerek başlayan rapor, konuyu Avrupa bağlamıyla sınırlandırmaktadır. Temel gelişmeler, Ortak Avrupa Sığınma Sistemi’ni (CEAS) her açıdan ele alarak tüm AB ve ülke seviyelerinde sunulmuştur. Seçilen içtihat hukuku, mahkemelerin Avrupa yasalarının ve ulusal yasaların yorumlamasına nasıl şekil verdiğini göstermek için sunulmuştur. Ayrıca temel göstergelere ilişkin istatistik veriler, 2021 yılında sığınma alanındaki eğilimleri vurgulamaktadır.

Devam eden COVID-19 önlemleri süresince bile gelen kişi sayısının pandemi öncesi seviyelere dönmesiyle birlikte AB’nin dış sınırlarındaki baskı 2021 yılında yoğunlaşmıştır. Siyasi ortam, Afganistan, Belarus ve 2022 başlarında Ukrayna’dan gelenlerin sayısında ani bir yükselişe sebep olmuştur. Bunun üzerine AB+ ülkeleri; sığınma başvurusunda bulunma sürecini kolaylaştırmak, kabul tesislerini yeniden düzenlemek ve sığınma prosedürünün çeşitli aşamalarında varış merkezlerine başvurmak suretiyle dalgalar halinde gelenlere kısa sürede uyum sağlamıştır.

1. Sığınma alanında dünya çapında yaşanan gelişmeler

2021 yılında ve 2022 başlarında yaşanan olaylar, milyonlarca kişinin yer değiştirmesine yol açarak dünya çapında koruma çözümlerine yönelik ihtiyacı artırmıştır. Taliban’ın Afganistan’da yönetimi ele geçirmesi, yurt içinde ve dışında yer değiştirmenin hâlihazırda yaygın olduğu bir bölgede yeni döngüler halinde yaşanan yer değiştirme olayları için itici güç yaratmıştır. Rusya’nın Ukrayna’yı işgal etmesiyle milyonlarca insan evlerini terk edip komşu ülkelere sığınmak zorunda kalmıştır. Ayrıca Demokratik Kongo Cumhuriyeti, Etiyopya, Mozambik, Myanmar, Güney Sudan, Suriye, Sahel bölgesi, Venezuela ve Yemen’deki başlıca yer değiştirme noktalarından kaçışlar devam etmiştir.

Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği’nin (BMMYK) tahminlerine göre 2021 Haziran ayı itibarıyla dünya çapında zorla yerinden edilmiş 84 milyondan fazla insan vardır. Bu sayıya BMMYK yetkisi altındaki 26,6 milyon mülteci, 4,4 milyon sığınmacı, ülke içinde yerinden edilmiş 48 milyon kişi ve yurt dışına giden 3,9 milyon Venezuelalı dâhildir.

İnsan hakları yasasının önemli bir bileşeni olan Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin 1951 Sözleşmesi’nin 70. yıl dönümünün kutlandığı bir yılda uluslararası topluluk, dünya çapında koruma ihtiyacı olanlar için çözümler geliştirmeye yönelik küresel ve bölgesel çalışmalarını sürdürmüştür. Mültecilerin durumuna ilişkin sürdürülebilir çözümler bulmayı amaçlayan Mültecilere İlişkin Küresel Mutabakat, çok paydaşlı iş birliğini esas alan önemli bir girişimdir. Bu çerçevede 2021 yılında: i) ev sahibi ülkelerin üzerindeki baskıyı azaltmaya; ii) mültecilerin kendilerine yeterliliklerini artırmaya; iii) üçüncü ülkelerdeki çözümleri

genişletmeye ve iv) koruma talepleri reddedilen başvuru sahiplerinin menşe ülkelerine güvenli ve onurlu bir şekilde dönmelerini desteklemeye yönelik çalışmalarımıza devam ettik.

Uluslararası koruma hakkındaki söylemler ve çalışmalar, mevcut ihtiyaçları karşılayacak ve baskı yaratan alakalı konuları kapsayacak şekilde gelişmeyi sürdürmüştür. 2021 yılında sığınma alanında ilgi odağı olmaya devam eden başlıca konular şunlardır:

- COVID-19 pandemisine karşı uygulamaya konan önlemlerden yeni uygulamaları ve dijital dönüşümleri içeren sürdürülebilir çalışma yöntemlerine doğru kayma;
- Koruma ihtiyacı olanlara sürdürülebilir çözümlere yönelik çabaları yoğunlaştırma;
- İklim kaynaklı yer değiştirmeleri tüm boyutlarıyla tanıma ve büyüyen acil iklim sorununa etkin müdahaleler geliştirme;
- Koruma ihtiyaçlarını anlamada ve koruma çözümleri sunmada cinsiyet boyutlarını sürece daha fazla dâhil etme ve
- Sığınma bağlamında vatansızlık sorunlarını ve vatansızlık ile koruma ihtiyacı arasındaki karşılıklı etkileşimi dikkate alma.

2. Avrupa Birliği'nde sığınmayla ilgili önemli gelişmeler

2021 yılında Göç ve Sığınma Pakti'nin uygulanması yönünde teknik ve siyasi düzeylerde ilerleme kaydedilmiş ve önemli adımlar atılmış olsa da henüz Pakt'ın bazı temel unsurları üzerinde daha fazla siyasi mutabakat sağlanamamıştır. Avrupa Sığınma Destek Ofisi'nin (EASO), daha kapsamlı ve daha fazla yetkiyi haiz olacak şekilde yerine geçen Avrupa Birliği Sığınma Ajansı'nı (EUAA) kurmak için Ocak 2022'de yürürlüğe giren Yönetmelik (AB) 2021/2303 önemli bir kilometre taşıdır.

Önerilen Geri Dönüş Yönergesi'nde daha fazla yasal ilerleme kaydedilmesini bekleyen Avrupa Komisyonu, Nisan 2021'de Gönüllü Geri Dönüş ve Yeniden Entegrasyona yönelik ilk AB Stratejisini kabul etmiş ve üçüncü ülke vatandaşlarının geri dönüşünde bu yolları ortak AB sisteminin ayrılmaz bir parçası olarak desteklemiştir.

2021 yılında sığınmanın farklı alanlarında da ilerleme kaydedilmiştir. Büyük ölçekli BT sistemlerinin özgürlük, güvenlik ve adalet alanlarında birlikte işlemesine yönelik çabalar devam ederken Haziran 2021'de Avrupa Komisyonu, Schengen Stratejisi'ni tanıtmıştır. Entegrasyon, etkili bir göç yönetimi sisteminin temel unsuru olduğundan Entegrasyon ve Kaynaştırma Hakkında Eylem Planı'nın uygulanmasına 2021'de başlanmıştır.

Aralık 2020'de [2021'e yönelik yasal öncelikler hakkında Ortak Bildirge'yi](#) ve [2020-2024 için Politika Hedefleri ve Öncelikleri Hakkında Ortak Sonuçlar'ı](#) duyuran Avrupa Birliği Konseyi, Avrupa Komisyonu ve Avrupa Parlamentosu Göç ve Sığınma Pakti üzerinde mutabakata varma, göçün kapsamı bir şekilde ele alındığından emin olma ve dış sınırların etkili bir şekilde kontrol edilmesini sağlama konusunda kararlı olduklarını duyurmuştur.

2021’de gelen sayısının pandemi öncesi dönemdeki seviyelerin üstüne çıkmasıyla birlikte AB’nin dış sınırlarında baskı artmıştır. 2021’de tespit edilen yasa dışı sınır geçişi sayısı, 200.000’den biraz azdı. Bu, 2017’den bu yana ulaşılan en yüksek seviyedir. Ancak Frontex raporlarına göre sınır geçişi sayılarında farklı göç yolları arasında dalgalanmalar olduğu dikkat çekmiştir. Bazılarında ciddi düzeyde artış yaşanırken diğer yollardaki akışlar 2020’ye kıyasla nispeten sabit kalmıştır.

Belarus’ta ülke içindeki siyasi kargaşa ve Belarus yönetimi tarafından devlet destekli göçmen kaçakçılığı yapılması sonucunda, doğu kara sınırlarında tespit edilen geçiş sayısı on kattan daha fazla artmıştır. Belarus’tan düzensiz sınır geçişi, sınır hattında yer alan Üye Devletler üzerinde ciddi derecede baskı yaratmıştır. AB; Frontex Hızlı Sınır Müdahalesi ve EUAA tarafından operasyonel destek sağlanması da dâhil olmak üzere krizi çözmek için finansal, operasyonel ve diplomatik alanların hepsine yönelik hızla destek sağlamıştır.

Kasım 2021’de Avrupa Komisyonu ve AB Dışişleri ve Güvenlik Politikası Yüksek Temsilcisi, doğu sınırlarındaki duruma müdahale niteliğinde yürütülen eylemler hakkında genel bilgi vermiştir. Bir yandan bölgeye giriş imkânı, yeterli kabul koşulları ve sığınma taleplerine tarafsız değerlendirme sağlarken bir yandan da göçmenleri ve mültecileri devlet destekli araçlar haline getirerek AB’nin istikrarını bozmaya yönelik teşebbüsleri ortadan kaldıracak daha kalıcı bir araç kutusu sağlamak için mevcut göç çerçevesinin nasıl uyarlanabileceğini ele almışlardır. Bu araç kutusu hem AB dışındaki ve içindeki hem de sınırlardaki eylemlerden oluşmaktadır.

Doğu sınırındaki Üye Devletleri desteklemenin yanı sıra AB, diğer Üye Devletlere gönüllü bir şekilde yeniden yerleştirilme süreçlerini kolaylaştırarak ve koordine ederek, mültecilere ve göçmenlere yönelik kabul kapasitesi, yaşam koşulları ve tıbbi bakım için finansal ve operasyonel destek sağlayarak, sığınma prosedürlerini hızlandırarak, geri dönüşleri artırarak ve sınır korumasını iyileştirerek sınır hattındaki Üye Devletlere de yardım etmeyi sürdürmüştür.

Rusya’nın Şubat 2022’de Ukrayna’yı işgal etmesinin ardından yerinden edilmiş milyonlarca kişi, Macaristan, Polonya, Romanya ve Slovakya aracılığıyla AB’ye sığınmak istedi. Bu ülkeler sınırlarını açarak ve bölgelerine girilmesine izin vererek talebe ciddi ölçüde hızla karşılık vermiştir. AB’nin Ukrayna ile tamamen dayanışma içerisinde olduğuna dair taahhüdünün bir göstergesi olarak Adalet ve İç İşleri Konseyi, 4 Mayıs 2022’de Avrupa Komisyonu’nun önerisiyle hareket etmiş ve yerinden edilmiş insanların yarattığı akına karşılık geçici koruma mekanizması oluşturmaya yönelik uygulama kararını oy birliğiyle almıştır. Karar; aynı zamanda Avrupa Komisyonu’nun koordinasyonu altında, Üye Devletlerin kabul kapasiteleri ve kendi bölgelerinde geçici koruma alan kişilerin sayısı hakkında bilgi alışverişi yapabildikleri bir Dayanışma Platformu geliştirilmesini öngörmüştür. EUAA, AB+ ülkeleri arasında geçici koruma için yapılan kayıtlar hakkında bilgi alışverişini kolaylaştırmak için 2022 yılında aktif bir şekilde çalışmıştır.

AB Göçe Hazırlıklı Olma ve Kriz Yönetimi Ağı, Üye Devletler arasındaki idari iş birliğini üstlenmişken Avrupa Birliği Sivil Koruma Mekanizması, Ukrayna’dan gelen yerinden edilmiş kişilerin ihtiyaçlarını karşılamak ve bu yardımı sunmak üzere ortak finansman temin etmek için aktive edilmiştir. Frontex, EUAA ve Europol dâhil olmak üzere AB kuruluşları, yardım talebinde bulunan Üye Devletlere hızlı bir şekilde operasyonel destek sağlamıştır. AB’nin müdahalesindeki pek çok faktörün, gelecekte yaşanan herhangi bir krizde hayata geçirilmesi gereken en iyi uygulamalar olduğu kanıtlanmıştır.

2021 boyunca AB, kapsamlı ve karşılıklı fayda sağlayan ortaklıklarına devam etmiştir. AB göç ve sığınma politikasının dış boyutu kapsamındaki faaliyetler, düzensiz göçün temel nedenleri ele alınmıştır. Bu bağlamda kaçakçılık ağlarıyla mücadele edilmiş, geri dönüş ve yeniden kabul ile ilgili alanlarda üçüncü ülkelerle iş birliği yapılmış, sınır yönetimi için ortak ülkelerle birlikte çalışılmış ve dünyanın diğer kesimlerinde koruma çözümleri için destek sağlanmıştır.

Ayrıca Taliban'ın yönetimi ele geçirmesinin ardından Afgan vatandaşlarının yeniden korunmaya ihtiyaç duymalarına daha fazla odaklanılmıştır. Afganistan'ın AB için öncelikli olması ve 2002'den bu yana AB'den en fazla gelişim desteği alan faydalanıcı olması sebebiyle AB, krize yönelik tek tip bir müdahale sağlamak için çalışmıştır. Ağustos 2021'de AB İç İşleri Bakanları; Avrupa Komisyonu, Avrupa Dış Eylem Hizmeti, Frontex, Europol ve EUAA temsilcilerinin yanı sıra AB Terörle Mücadele Koordinatörü ile birlikte AB vatandaşlarının ve mümkün olduğu kadarıyla AB ve Üye Devletleriyle iş birliği yapan Afgan vatandaşları ve ailelerinin tahliye edilmesinin öncelikli bir mesele olduğunu vurgulayan ortak bir bildiri benimsemiştir.

Ekim 2021'de, Afgan halkının temel ihtiyaçlarına yönelik olarak hedeflenen insani desteğin verilmesiyle birlikte bölgedeki ve komşu ülkelerdeki uluslararası kuruluşlara kanalize edilen 1 milyar EUR'luk Afgan Destek Paketi duyurulmuştur. Afganistan'daki duruma yönelik uluslararası müdahaleyi güçlendiren ve ayrıca siyasi, finansal ve maddi taahhütleri teşvik eden [Afgan Mültecilerin Desteklenmesi için Çözüm Stratejisi Platformu](#) Çekirdek Grubu'nun başkanlığını AB üstlenmektedir.

AB, 4.100 AB vatandaşı ve 13.400 Afgan vatandaşı dâhil olmak üzere 17.500'den fazla kişinin Kabil'den tahliyesini desteklemek için özel bir mekanizmayı uygulamaya koymuştur. AB Üye Devletleri birlikte toplam 22.000 Afganı tahliye etmiştir.

Avrupa Birliği Adalet Divanı (CJEU), AB hukukunun uyumlu şekilde yorumlanmasını ve uygulanmasını sağlama görevi kapsamında 20'den fazla karar ve emir belirlemiştir. Aşağıdaki konular dâhil olmak üzere CEAS'nin çeşitli hükümlerinin yorumlanması istenmiştir:

- İltica prosedürüne etkin erişim;
- Dublin prosedürü;
- sonraki başvurular;
- devlet koruması kavramının yorumlanması;
- Birleşmiş Milletler Yakın Doğu'daki Filistin Mültecileri için Yardım ve Çalışma Ajansı (UNRWA) tarafından sağlanan korumanın değerlendirilmesi;
- ikincil koruma sağlama amacıyla ayırım gözetmeyen şiddet kavramının yorumlanması;
- gözaltı yönteminin kullanılması;
- koruma statüsünün kazanılmış hak olarak sağlanması (başka bir hak sahibinin koruma statüsüne bağlı olarak);
- eşit muamele ilkesi ve
- reddedilen sığınma başvurusu sahiplerinin dönüşü.

3. EASO'nun EUAA'ya dönüşümü

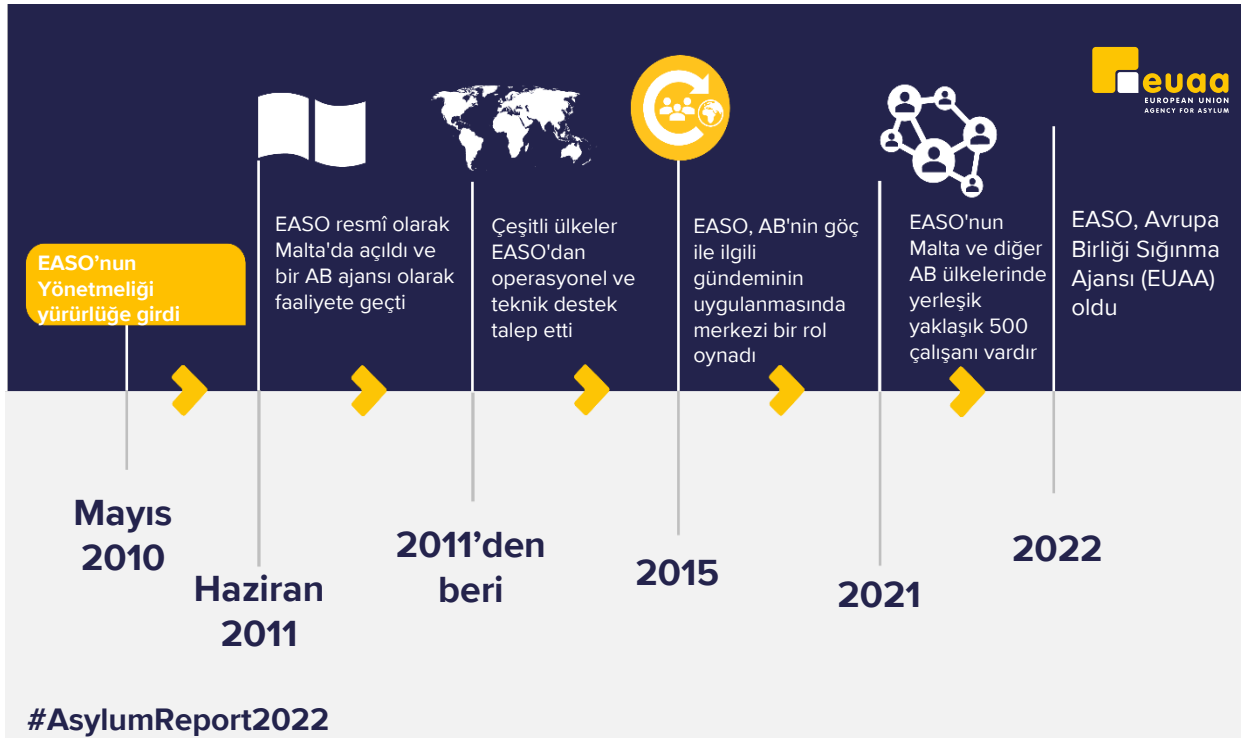

Avrupa Birliği Sığınma Ajansı'nın Kuruluşu hakkında 19 Ocak 2022 tarihli ve 2021/2303 sayılı AB Yönetmeliği ile EASO, 10 yıllık çalışmayı geride bırakarak EUAA'ya dönüştürülmüştür. Ajans; sığınma sistemlerindeki verimliliği artırmak, Üye Devletlerin talebi üzerine yardım süreçlerini iyileştirmek ve hızlandırmak, sığınma davalarında tek tip ve yüksek kalitede karar verme sürecine bilgi

sağlamak için operasyonel standartları, göstergeleri ve uygulamalı kılavuz ilkelerini daha ileriye taşımak, ulusal sığınma ve kabul sistemlerini daha iyi izlemek ve raporlamak, AB dışı ülkelerdeki kapasite geliştirme çabalarına katkı sağlamak ve AB+ ülkelerini yeniden yerleştirme planlarıyla desteklemek için daha kapsamlı operasyonel ve teknik destek sunmaktadır.

EUAA'nın önemli çalışma alanlarından biri de sığınma ve kabul sistemlerinde orantısız baskı yaşayan Üye Devletlere operasyonel ve teknik yardım sağlamaktır. Mayıs 2022 itibarıyla 10 Üye Devlet, Ajans tarafından yıllık ya da çok yıllık planlar ile doğrudan destek alacaktır: Bunlar Belçika, Çekya, İtalya, Kıbrıs, Letonya, Litvanya, Malta, Romanya ve İspanya'dır. 2021 yılında ulusal sığınma ve kabul sistemlerine verilen operasyonel destek; kabul koşullarının kapasitesini ve kalitesini artırmaya, birinci ve ikinci derecedeki başvuruları kayıt altına ve işleme almaya, yeniden yerleştirmelere destek vermeye ve Dublin prosedürünün standardizasyonunu ve kalitesini artırmaya yönelik destek dâhil olmak üzere her ülkedeki belirli bağlam ve ihtiyaca uyarlanmış çeşitli eylemleri kapsamaktadır.

Ajans'ın, karar verme sürecine bilgi sağlamak ve genel operasyonel destek çerçevesini iyileştirmek amacıyla sağladığı operasyonel desteğin uygulanmasını değerlendirmek üzere 2022 başlarında çok önemli bir nihai dış değerlendirme yürütülmüştür. Genel olarak dış değerlendirme Ajans'ın 2021 boyunca sağladığı operasyonel desteğin, Üye Devletlerin ihtiyaçları için çok önemli ve hızla değişen bağlamlara uyum sağlama esnekliğine sahip olduğu sonucuna ulaşmıştır.

4. Ortak Avrupa Sığınma Sistemi'nin İşleyişi

2021'deki önemli gelişmeler AB+ ülkelerinde sığınma alanındaki ulusal mevzuatı, politikaları ve uygulamaları şekillendirmiştir. Sığınma prosedürünün çoğu aşamasını etkileyen üç yatay tema, sığınma sistemlerinin dijitalleşmesi, devam eden COVID-19 pandemisinin etkisi ve Afganistan'daki gelişmeler sonucunda Afgan vatandaşlarının yeni korunma ihtiyaçları olmuştur.

Odak Noktası 1: 2021 yılında sığınma ve kabul sistemlerinin dijitalleşmesi

AB+ ülkelerindeki ulusal sığınma ve kabul makamları dijitalleşme süreçlerine devam etmiştir. COVID-19 pandemisi, seyahat sınırlamalarının ve sosyal mesafenin uygulandığı ortamda iş devamlılığını sağlamak için teknolojik çözümlere duyulan ihtiyaç artırmıştır. Çeşitli derecelerde ve ulusal bağlamları esas alarak otomatik başvuru kaydı, uzaktan mülakatlar, bilgi sağlama, tercümanlık, menşe ülke bilgileri (COI) toplama, eğitim, yetki makamlar genelinde bilgi yönetim sistemleri ve iletişim ve iş akışlarının kolaylaştırılması gibi alanlarda dijital inovasyonlar geliştirilmiştir.

Dijitalleştirilmiş süreçler muhtemelen uluslararası, Avrupa düzeyindeki ve ulusal mahkemelerden alınacak rehberliği esas alınarak uyarlanacaktır. Yeni teknolojiler hızla uygulanabilecek olsa da ulusal yetkili makamların dikkatli olması gerekmektedir. Çünkü mahkeme kararları, dijital inovasyonların temel haklar ve kişisel veri koruma kılavuzlarına uyumluluk açısından katı denetimlere tabi tutulmasına duyulan ihtiyacın devam ettiğini göstermektedir.

Odak Noktası 2: Devam eden COVID-19 pandemisinin sığınma ve kabul sistemleri üzerindeki etkisi

2020'de patlak vermesinden beri COVID-19 pandemisi ve pandemiyle ilgili kısıtlamalar, sığınma ve kabul sistemlerini dünya çapında ciddi şekilde etkilemeye devam etmektedir. AB+ ülkeleri, bulaşı önlemeyi amaçlayan halk sağlığı tedbirleri sürerken korumaya erişimin yanı sıra yeni ve beklemekte olan başvuruların verimli bir şekilde işlenmesini sağlamak için çeşitli yöntemlerden yararlanmıştır. COVID-19 aşılmasına erişim ve ulusal aşılama kampanyalarının başlatılması, bulaş sayısının sınırlandırılması açısından büyük önem teşkil etmiştir.

Aşıların yavaş yavaş ulaşılabilir olmasıyla birlikte COVID-19 kısıtlamaları de hafifletilmiştir; fakat pandemiyi azaltmak için yapılan düzenlemeler 2021 yılı boyunca uygulamada kalmıştır. Bu düzenlemeler arasında dezenfektan ürün kullanımı, sosyal mesafe, pleksi cam koruyucu paneller ve yüz maskeleri, hizmetlerin vardiyalı çalışma saatlerinde ve uzaktan yöntemlerle sunulması, yetkili makamların binalarında aynı anda bulunabilecek kişi sayısının sınırlandırılması, düzenli sağlık taramaları ve hızlı test imkânı, karantina tedbirleri ve kabul süreçlerinde geçerli azami doluluk oranının revize edilmesi yer almaktadır. Dosyaları esas alarak uzaktan tamamlanan seçme işlemleri, ülkeden ayrılmadan önce çevrim içi oryantasyonlar ve seyahat düzenlemelerinde ek sağlık kontrolleri dâhil olmak üzere yine karma yöntemlerden yararlanılarak yeniden yerleştirme faaliyetlerine tekrar başlanmıştır.

Odak Noktası 3: Afgan vatandaşlarının yeni koruma ihtiyaçlarına AB+ ülkelerinin verdiği karşılıklar

2021 yılında Afganistan'da güvenliğin ve insan haklarının kötüleşmesi, ülkedeki genel nüfusun dalgalar halinde yer değiştirmesine ve belirli gruplar için de risklerin artmasına neden olmuştur. Acil olarak dikkate alınması gereken şey hızlıca güvenliğe erişimi sağlamak olmuştur. Bu nedenle AB+ ülkeleri hızlıca tahliyeler organize etmiş ve Afganlar tarafından yapılan başvuruların işlenmesini sürece uyarlamıştır. Özel bilgilendirme kampanyaları, Afganlara sığınma ile ilgili konularda bilgi sağlamaya odaklanmıştır.

Menşe ülkedeki istikrarsızlık ve güncel menşe ülke bilgilerine (COI) erişimde yaşanan zorluk sebebiyle pek çok AB+ ülkesi, koruma ihtiyaçlarının tamamen aşikâr olduğu durumlar haricinde Afganların hem birinci hem de ikinci derecedeki başvurularının işleme alınmasını durdurmuştur. Gerekli kabul koşullarının sağlanması ve tahliye edilen Afganların entegrasyonu için özel düzenlemelerin yanı sıra Afgan ailelerini bir araya getirmeye yönelik çaba da sarf edilmiştir. Afgan vatandaşlarının beklemekte olan çok sayıda başvurusu ve koruma hakkı kazanamayan ancak geri gönderilemeyenlerin durumları AB+ ülkeleri tarafından ele alınmayı bekleyen, yapıcı ve gerçekçi yaklaşımlar gerektiren sorunlardır.

4.1. Sığınma prosedürüne erişim

2021'de gelenlerin sayısının pandemi öncesi seviyeye dönmesiyle birlikte AB'nin dış sınırlarındaki baskı yoğunlaşmıştır. Yasa dışı sınır geçişleri artmış ve AB+ ülkeleri, ani şekilde kitleler halinde gelenleri ve sürekli artan uluslararası koruma başvurularını yönetmek zorunda kalmıştır.

AB+ ülkeleri, 2021 yılında yaklaşık 648.000 uluslararası koruma başvurusu almıştır. Bu sayı, 2020 yılıyla karşılaştırıldığında üçte biri oranında artış olduğunu ve 2018 yılındaki başvuru seviyesine ulaşıldığını göstermektedir. 2021 yılının ilk birkaç ayında başvuru seviyesi aşağı yukarı sabit kalmıştır. Ancak yılın yarısından sonra başvurular artmaya başlamış, 2021 Eylül ve Kasım aylarında olmak üzere iki kez aylık en üst seviyeye çıkmıştır.

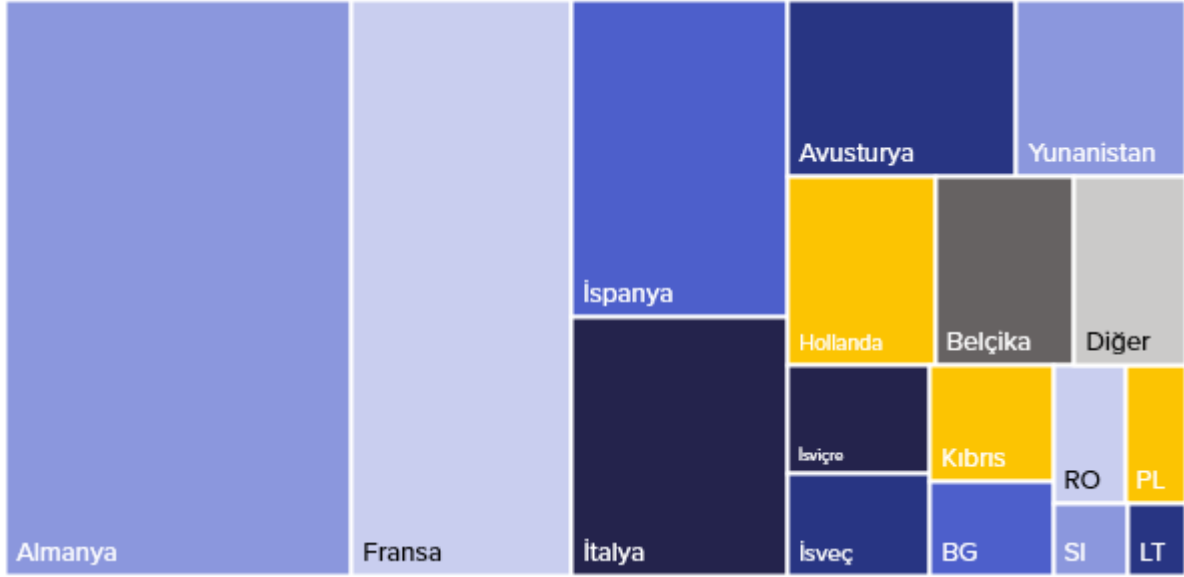
Afganların tekrar tekrar yaptığı çok sayıda başvuru dâhil olmak üzere çoğunlukla Afganların ve Suriyelilerin başvuruları sonucunda bu en üst seviyelere ulaşılmıştır. AB+ ülkelerine yaklaşık 117.000 başvuruyla 2021 yılında en çok başvuruyu Suriyeliler yapmış, Suriyelileri 102.000 başvuruyla Afganlar takip etmiştir. Bu iki ülke vatandaşlarını, büyük farkla Irak (30.000 başvuru), Pakistan ve Türkiye (her biri 25.000) ve Bangladeş (20.000) vatandaşları izlemiştir.

Başvuru alan ülkeler arasında ise Almanya (191.000) en yüksek sığınma başvurusu alan ülke olmuştur. Almanya'yı Fransa (121.000), İspanya (65.000) ve İtalya (53.000) takip etmiştir.

COVID-19 ile ilgili kısıtlamalar ve karantina gereklilikleri uygulanmaya devam ederken AB+ ülkeleri, gelenlerin sayısındaki artışa başvuruların yapılmasını, kayıt altına alınmasını ve ibraz edilmesini kolaylaştırmak için işlemleri uyarlayarak karşılık vermiştir. Bazı ülkeler, kabul yerlerini yeniden düzenlemiş ve birinci derece prosedürlerini yeniden organize etmiştir. Bazıları ise sığınma ve kabul yetkililerinin birlikte çalıştığı başlangıç ya da varış merkezlerini kullanmaya devam etmiştir.

Şekil 1. Başvuru alan AB+ ülkelerine yapılan ulusal koruma başvuruları, 2021

Kaynak: Kaynak: 22 Nisan 2022 itibarıyla Eurostat [[migr_asyappctza](#)].

Yine de AB'nin dış sınırlarında AB hükümlerinin zamanında uygulanmadığı ve sığınma prosedürüne etkili erişimin geciktiği ya da reddedildiği birkaç olay bildirilmiştir. CJEU, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) ve ulusal mahkemeler, AB+ ülkelerinin politika ve uygulamalarını detaylıca inceleyerek *geri gönderme* ilkesine uyulmasının önemini tekrar dile getirmiştir.

4.2. Dublin prosedürü

COVID-19 önlemleri, Dublin prosedürünün çeşitli aşamalarını doğrudan etkilemeye devam etmiştir. 2021 yılında Dublin prosedürü kapsamında başvuru yapanların sayısı artmış olsa da COVID-19 testi yaptırma zorunluluğu ve uygun uçuşların olmaması gibi en yaygın engeller nedeniyle ulusal yetkililer transferleri gerçekleştirmede pek çok zorlukla karşılaşmaya devam etmiştir. Sonuç olarak da gerçekleşen transferlerin sayısı pandemi öncesine göre çok daha düşük seviyelerde kalmıştır.

Pandemi süresince yetkili makamlar ve ulusal mahkemeler, gittikçe karmaşıklaşan ve daha fazla rehberlik ve açıklama gerektiren Dublin davalarıyla karşı karşıya kalmıştır. CJEU, Dublin III Düzenlemesi birkaç yönüyle ilgili ön kararlar alınması için çok sayıda talep almıştır. Talepte bulunulan hususlar arasında sorumlu olan Üye Devletin, çözüm yollarının, transferler için geçerli zaman sınırlarının belirlenmesine yönelik kriterlerin uygulanması ve Düzenlemenin CEAS'nin yasal belgeleri dışında kalan diğer AB mevzuatlarıyla bağlantısı yer almaktadır.

EUAA ve 29 AB+ ülkesi arasında düzenli olarak yapılan geçici veri alışverişine göre gönderilen Dublin taleplerine karşılık 2021 yılında 114.300 karar verilmiştir. 2020 ile karşılaştırınca beşte birlik bir artış olmuştur ancak yıllık toplam karar, pandemi öncesi seviyelerin altında seyretmiştir. Kararlardaki artış, yaklaşık olarak aynı dönemde AB+ ülkelerine daha fazla sığınma başvurusu yapılmasıyla uyumlu olmuştur.

Ülke seviyesinde Almanya ve Fransa, talepleriyle ilgili en çok karar verilen ülkeler olmaya devam ederek, birlikte AB+ toplamının beşte üçünden fazlasını teşkil etmişlerdir. Önceki yıllarda olduğu gibi tüm Dublin taleplerinde en çok kararı İtalya almıştır. İtalya'yı, Almanya ve Yunanistan takip etmiştir.

Alınan tüm kararlar arasında bir başvurunun sorumluluğunu (doğrudan ya da dolaylı olarak) kabul eden kararların oranı ölçüldüğünde, 2021 yılında Dublin taleplerine karşılık alınan kararların kabul oranı %54 olmuştur. 2020'ye kıyasla 2 puan düşük olan bu oran, AB+ seviyesinde üst üste dördüncü yıl azalma yaşanmaya devam edildiğini göstermiştir.

COVID-19 ile ilgili acil durum önlemlerinin bir sonucu olarak fiilen gerçekleşen transferler açısından Dublin transferleri, art arda iki yıl çok düşük seviyelere ulaşmıştır. Genel olarak 2021 yılında yaklaşık 13.500 transfer hayata geçirilerek 2020'yle benzer ancak 2019'un neredeyse yarısı kadar transfer gerçekleştirilmiştir.

Dublin III Düzenlemesi Madde 17(1)'e 2021 yılında yaklaşık 3.900 kere başvurulmuştur. Böylece art arda üç yıl azalarak 2015'ten beri en düşük seviyelere ulaşılmıştır. Takdir yetkisi hükmü olan Madde 17(1), Üye Devletin düzenlemedeki kriterler kapsamında sorumluluğu olmasa bile üçüncü dünya ülkesi vatandaşlarının ya da vatansız kişilerin yaptığı uluslararası koruma başvurusunu incelemesini sağlamaktadır.

4.3. Koruma ihtiyaçlarının değerlendirilmesi için özel prosedürler

Üye Devletler belli koşullar altında uluslararası koruma başvurularının ilk derece incelemelerinin yapılması sırasında, Avrupa sığınma mevzuatında belirtilen temel ilke ve garantilere bağlı olarak hızlandırılmış prosedürler, sınır prosedürleri veya önceliklendirilmiş prosedürler gibi özel prosedürler kullanabilmektedir.

2021 yılında birçok AB+ ülkesi; sınır prosedürlerini daha da basitleştirmek, süre limitlerini uyarlamak veya davaların işlenmesini dijital hâle getirmek için yeni uygulamalar, yasal hükümler ya da değişiklik teklifleri getirmiştir. Sınır prosedürlerine ve sığınma başvurusu sahiplerinin sınırlarda gözetimine alınmasına yönelik yasal hükümleri ve değişiklikleri değerlendirmek, bunların sığınma başvurusu sahiplerinin temel haklarına uygun olup olmadığına karar vermek için ulusal mahkemeler devreye girmiştir. Sivil toplum örgütleri, esnek ve sürdürülebilir uygulamalar aracılığıyla sınırda korumaya erişimi kolaylaştırmanın yeni yollarını keşfetmek için araştırma projeleri üstlenmiştir.

AB+ ülkeleri ayrıca güvenli menşe ülke listelerini gözden geçirmiş ve güncellemiş, ulusal mahkemeler ise birçok davada bu kavramın uygulanmasını değerlendirmiştir. Doğal olarak Ukrayna'yı güvenli menşe ülke listelerinden çıkarma eğilimi yaygınlaşmıştır. Güvenli üçüncü ülke konseptinin uygulanması da ulusal mahkemeler tarafından yakından incelenmekte, başvuru sahiplerinin üçüncü ülkelere geri gönderilmesinden önce bireysel değerlendirme yapmanın önem vurgulanmaktadır.

Ayrıca AB+ ülkeleri 2021 yılında hızlandırılmış prosedürde değişiklikler yaparak kapsamını bazı başvuru sahibi kategorilerine yaymışlar veya süre limitlerini değiştirmişlerdir.

Birçok AB+ ülkesinde yetkililer, yasal değişiklikler ve politika değişiklikleri aracılığıyla ve mahkeme kararlarına dayalı olarak kabul edilebilirlik prosedürlerine, bunların uygulanabilirliğine ve tekrarlı ya da sonraki başvurulara yönelik kriterleri açıklığa kavuşturmuştur. 2021'de tüm başvuruların yaklaşık %14'ü veya 89.000'i aynı AB+ ülkesine

yapılan tekrarlı başvurulardır; bu 2008'den beri en yüksek seviyedir. Bu sayı 57.000 tekrarlı başvurunun yapıldığı 2020'ye göre yarıdan fazla artış olduğunu göstermektedir.

2021 yılında dikkat çekmeye devam eden konulardan biri de uluslararası koruma hak sahiplerinin başka bir AB+ ülkesinde tekrar sığınma başvurusunda bulunması olmuştur (hak sahiplerinin ikincil hareketi olarak bilinmektedir). Bazı AB+ ülkeleri son yıllarda bu tür yetkisiz hareketlerde artış yaşamıştır. Bir AB+ ülkesinde uluslararası koruma verilen, seyahat belgelerini yasal olarak alan ve daha sonra tekrar sığınma başvurusunda bulunmak için başka bir AB+ ülkesine seyahat eden ve iş yükü zaten fazla olan ulusal sığınma sistemlerine eklenen kişiler buna dâhildir. Ayrıntılı verilerin eksikliği nedeniyle bu eğilimin kapsamının tam olarak anlaşılması zorlaşmakta, gittikçe artan içtihat ise bu durumun daha önemli hâle geldiğini ortaya koymaktadır.

Avrupa Komisyonu Göç ve Sığınma Paketi'nin hedeflerinden biri, örneğin önerilen Sığınma ve Göç Yönetimi Yönetmeliği kapsamında tanınmış faydalanicıların transferlerine izin verilmesi veya Eurodac Yönetmeliği'nde düzenlemeler yapan değiştirilmiş teklif kapsamında bu tür ikincil hareketlerin daha iyi takip edilmesi yoluyla bu durumu ele almaktır. Bu tekliflerin benimsenmesi beklemedeyken AB+ ülkeleri genellikle ilave başvurulara öncelik vererek, başvuru sahipleri için değiştirilmiş ve daha sıkılaştırılmış kabul koşulları aracılığıyla bunları hızla reddetmek veya seyahat yasakları getirmek gibi farklı yaklaşımlar izlemektedir. Birkaç istisnai durumda ulusal makamlar, bir davanın belirli özelliklerinin bireysel olarak incelenmesinden sonra uluslararası koruma vermektedir.

4.4. Sığınma başvurularının ilk derecede işlenmesi

AB+ ülkeleri, COVID-19 pandemisinin ve ilgili sağlık önlemlerinin ikinci yılında ulusal koruma başvuru sahipleriyle uzaktan mülakatlar düzenlemeye devam etmiş, COVID-19 enfeksiyonunun belirtilerini gösteren başvuru sahipleriyle yapılacak ilk mülakatları ertelemiştir. Genel olarak uzaktan prosedürler artık istisnai değildir ve yeni normal hâline gelmiştir. AB+ ülkeleri 2021 yılında uzun vadeli politikalar geliştirmek, ilk derece kararlarının kalitesini artırmak, veri koruma ve gizlilik konularını analiz etmek ve durumun sürekli değiştiği belirli menşe ülkelerden bazı başvuru sahibi profillerine dair kılavuzlar yayımlamak için çaba göstermiştir.

Birçok ülke, ilgili ofislerin görevini ve birçok diğer bakanlıkla aralarındaki yetki ayrılığını açıklığa kavuşturmak amacıyla sığınma ve kabul hizmetlerini yeniden düzenlemeye başlamış ya da ilk derece yetkililerini yeniden yapılandırma sürecini tamamlamıştır. 2021 yılında ulusal kanunların CEAS hükümleriyle uyumunu sağlamak, yeni teknolojik gelişmeleri öngörmek veya acil durumlar sırasında sığınma prosedürünün verimliliğini artırmak için yasal tekliflerde bulunulmuş ve yeni mevzuatlar yürürlüğe konulmuştur.

AB+ sığınma yetkilileri 2021 yılında yaklaşık 535.000 ilk derece kararı çıkarmıştır. Bu sayı, 2020 yılına göre fazla artmamakla birlikte kabaca pandemi öncesi seviyelerdedir. Başvurulardaki istikrarlı artışın sonucu olarak 2021 yılı sonuna kadar AB+ ülkelerine yapılan başvuruların sayısı ilk derece kararlarının sayısından 113.000 fazla olmuştur. 2020 yılında durum geçici olarak tersine döndükten sonra 2021 yılında başvuruların sayısı yine kararların sayısını geçmiştir.

Tüm ilk derece kararlarının yaklaşık üçte ikisi, üç AB+ ülkesi tarafından çıkarılmıştır: Fransa (%26), Almanya (%25) ve İspanya (%13). İtalya ve Yunanistan, tüm kararların sırasıyla %8 ve %7'sini çıkararak geriden takip etmiştir. AB+ ülkelerinde ilk derece kararlarının çoğu Suriye, Afganistan, Pakistan ve Kolombiya vatandaşları için verilmiştir.

AB+ ülkelerine gelen sığınma başvurusu sahiplerinin profili

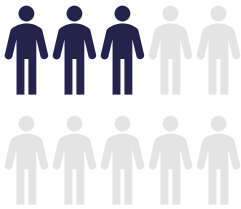
2021 yılında AB+ ülkelerindeki sığınmacıların çoğu **erkekti** ve 2021 yılındaki başvuru sahiplerinin **%70**'ini oluşturuyordu

2015-2016 yıllarındaki mülteci krizinden beri en fazla sayıda sığınma başvurusunu yapan **Suriye** ve **Afganistan** vatandaşları en büyük başvuru sahibi grubunu oluşturdu.

İlk derece başvurularda kararların $\frac{2}{3}$ 'ünden fazlası erkek başvuru sahipleri için çıkarılmıştır

Bu erkekler ve erkek çocuklardan %31'ine, kadınlar ve kız çocuklardan %41'ine uluslararası koruma verilmiştir

Kaynak: 22 Nisan 2022 itibarıyla Eurostat verileri.

#AsylumReport2022

<https://euaa.europa.eu/asylum-report-2022>

AB+ ülkelerinde yaklaşık 69.000 başvuru geri çekilmiştir. Bu, 2017'den beri en yüksek sayıdır. Bu açıdan 2020'e göre %46 artış yaşanmıştır. 2021'de geri çekilen başvuru sayısı, yapılan başvuru sayısının %11'i olmuştur.

Geri çekilen başvuruların dörtte birinden fazlası Afgan vatandaşları tarafından yapılmıştır. Bu sayı, 2020 yılında 5.000 iken 2021 yılında 18.000'den fazladır. Suriye, Pakistan, Türkiye, Irak, Bangladeş ve Tunus vatandaşları da (azalan sırada) çok sayıda başvuruyu geri çekmiştir.

Geri çekilen tüm başvuruların üçte ikisi zımnen geri çekilmiştir, yani başvuru sahibi prosedürden kaçmış ve iptal edilmesine neden olmuştur. Zımni geri çekmeler, diğer AB+ ülkelerine ikincil hareketlerin başlangıcının bir göstergesi olarak görülebilir. Bu yorumlamayla tutarlı olarak 2021'deki sayılar, Balkan güzergâhları üzerindeki ve AB'nin dış sınırlarındaki ülkelere gerçekleşen ikincil hareketlere işaret etmektedir.

4.5. Sığınma başvurularının ikinci veya yüksek derecelerde işlenmesi

2021 yılında ikinci veya yüksek derecelerdeki gelişmeler, mahkemelerin yeniden düzenlenmesine ve temyiz prosedüründe (örneğin temyiz için süre limitleri ve temyiz başvurularının otomatik askıya alma etkisi hakkında) değişikliklerin uygulanmasına odaklanmıştır. Belgelerin uzaktan gönderilmesini, uzaktan duruşmalar düzenlenmesini ve ilk derece yetkililerle mahkemeler arasında elektronik iletişim kullanılmasını sağlayacak yeni çözümler getirilmiştir.

Afganistan, Demokratik Kongo Cumhuriyeti ve Etiyopya vatandaşları gibi bazı başvuru sahibi profillerinin temyiz aşamasında işlenmesi için özel düzenlemeler yapılmıştır. Son olarak birçok AB+ ülkesindeki anayasa mahkemeleri ve yüksek mahkemeler, etkili hukuk yoluna başvurma hakkını etkileyen belirli unsurları açıklığa kavuşturmuştur.

4.6. Bekleyen davalar

2021 yılının sonunda bir önceki yıla göre sadece %1 düşüyle 767.000'den fazla başvuru karar aşamasındaydı. Bekleyen dava sayısı 2021 yılının ilk aylarında gittikçe azalmış, ancak Ağustos 2021'den beri hızla artarak sadece birkaç ay içinde 2020'nun sonundaki seviyeye ulaşmıştır. Dolayısıyla bekleyen dava sayısının 2014'teki kriz öncesi döneme göre hâlâ yüksek olması, ulusal kabul sistemleri üzerinde baskı yaratmıştır.

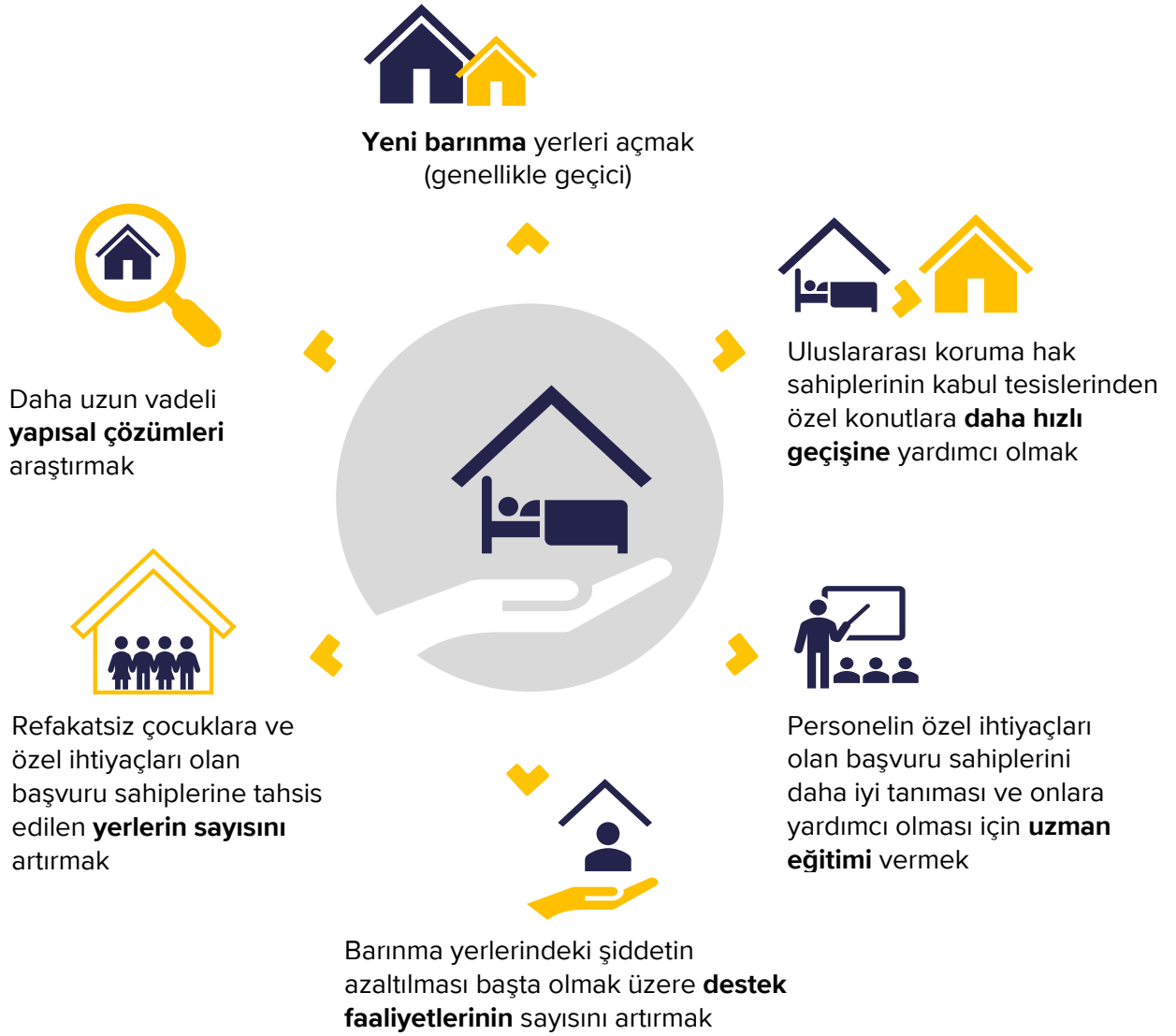
Almanya'da tüm bekleyen davaların yaklaşık üçte biri (%34) karar aşamasındaydı ve toplam 264.000 açık dava mevcuttu. Dikkate değer sayıda davanın beklemede olduğu diğer AB+ ülkeleri arasında Fransa (145.000), İspanya (104.000), İtalya (52.000) ve Yunanistan (38.000) bulunuyordu.

2021 yılının sonunda Afganlar (103.000) ve Suriyeliler (96.000) hem AB+ ülkelerindeki en fazla bekleyen davaya sahipti hem de sayıları 2020'ye göre sırasıyla %10 ve %38 oranında artmıştı.

Uluslararası koruma başvurusu sahiplerinin barınacağı kabul tesisi kapasitesi

2021 yılında sığınma başvurusu sahiplerinin sayısındaki önemli artış nedeniyle ulusal stratejiler kabul sistemlerinin yeniden düzenlenmesine ve uyarlanmasına odaklanmıştır. AB+ ülkeleri, dolup taşan sistemler üzerindeki baskıyı hafifletmek için aşağıdakiler gibi çeşitli önlemler uygulamıştır:

#AsylumReport2022

<https://euaa.europa.eu/asylum-report-2022>

euaa
EUROPEAN UNION
AGENCY FOR ASYLUM

4.7. Uluslararası koruma başvurusu yapanların kabulü

Kabul sistemlerinin yeniden düzenlenmesi ve uyarlanması, göç dalgalarındaki değişikliklere hızlı ve yeterli müdahaleleri mümkün kılmak için ulusal stratejilerin merkezinde olmayı sürdürmüştür. 2021 yılında kabul makamları, uluslararası koruma başvurusu yapanların kabulüne ilişkin bazı zorlukları birlikte ele almak üzere yerel yetkililerle gittikçe artan oranda temasa geçmiştir. Kabul prosedürlerinin dijitalleştirilmesinde iş akışlarının basitleştirilmesine odaklanılmıştır.

Bu çabalara rağmen ve 2021 yılında başvuru sahiplerinin sayısındaki önemli artışa bağlı olarak birçok AB+ ülkesinde kabul sistemleri baskı altında kalmıştır. Bazı durumlarda bu sayılar kabul tesislerindeki doluluk oranının yükselmesine neden olmuş, hizmetlerin tüm başvuru sahiplerinin ihtiyaçlarına yanıt verecek şekilde hızlıca uyarlanması gerekmiştir.

Kabul sistemlerindeki baskının COVID-19 pandemisinden önce bile artış gösterdiği ülkelerde yeni gelenler sistemin dolup taşmasına yol açmıştır. Bu durumlarda kabul makamları yeni ve genellikle geçici yerler açarak müdahalede bulunmuş, bu esnada daha kalıcı barınma yerleri oluşturmak ve tanınan uluslararası koruma hak sahiplerinin kabul tesislerinden daha hızlı geçişine yardımcı olmak gibi daha uzun vadeli yapısal çözümleri de araştırmıştır.

Süregelen COVID-19 ortamında fiziksel mesafe, karantina ve izolasyon gereklilikleri için daha fazla alana ihtiyaç duyulduğundan mevcut zorluklar artmış ve bunlara yenileri eklenmiştir. Kabul personeli, 2021 yılı boyunca enfeksiyon bildirilen durumları ele almış ve başvuru sahipleri için COVID-19 aşılama sürecinde aktif rol oynamıştır. COVID-19 kısıtlamaları kalkmaya başladıkça 2021 yılında kabul tesislerinde destek faaliyetlerinin sayısı artmıştır.

UNHCR ve sivil toplum örgütleri standartların altında kalan barınma ve destek hizmetlerini raporladığından kabul kalitesi birçok AB+ ülkesinde yaygın bir sorun olmaya devam etmiştir. Buna ek olarak Dublin III Düzenlemesi çerçevesinde bazı AB+ ülkelerindeki kabul koşullarının yeterliliğini değerlendirmek üzere mahkemeler göreve çağırılmıştır.

4.8. Sığınma prosedüründe gözaltı

2021 yılında özellikle hassas durumdaki başvuru sahipleri için gözaltı uygulamaları ve koşullarındaki eksiklikler Birleşmiş Milletler İşkenceye Karşı Komite (UNCAT), Avrupa Konseyi İşkencenin Önlenmesi Komitesi (CPT), ulusal Ombudsmanlar, ECHR ve ulusal mahkemeler gibi uluslararası, Avrupalı ve ulusal izleme ve yargı kurumlarının yanı sıra UNHCR ve sivil toplum örgütleri tarafından incelenmiştir. Buna ek olarak üçüncü ülke vatandaşlarının kitlesel akışı sırasında gözaltı ve rastgele kısıtlama yöntemlerinin kullanıldığı durumların ve sistematik eksikliklerin bildirilmesine devam edilmiştir.

Gözaltı; prosedüre erişim, bilgi sağlama, kişisel mülakat ve geçerli zaman dilimleri açısından sığınma prosedürünü etkileyebilmektedir. Birçok AB+ ülkesi bu alanlardaki eksiklikleri ele almaya yönelik çabalar gösterirken başvuru sahiplerinin özgürlük ve güvenlik hakkına tam olarak saygı duymak için sistematik kısıtlamaların da ele alınması gerektiği vurgulanmıştır.

4.9. Bilgiye erişim

AB+ ülkeleri, sığınma başvurusu sahiplerine dijital yenilikler ve gelişmeler aracılığıyla bilgi sağlama sürecini iyileştirmeye devam etmiştir. Ulusal makamlar, başvuru sahiplerinin bilgiye daha hızlı ve daha kolay ulaşmasını sağlamak için 2021 yılında mobil uygulamalar, çevrim içi portallar, bilgi merkezleri, güncellenmiş web siteleri ve mevcut platformlara getirilen yeni özellikler üzerinde çalışmıştır. Bu platformlar aracılığıyla sağlanan bilgiler aynı zamanda birden çok dilde kullanıma sunulmuştur.

Afganistan'dan tahliye edilenler ve Ukrayna'da yerinden edilmiş kişiler gibi koruma ihtiyacı olan belirli gruplar için bilgi sağlanması hedeflenmiştir. AB+ ülkeleri, başvuru sahiplerini ve uluslararası koruma hak sahiplerine sığınma prosedürü hakkında bilgi vermenin yanı sıra onları ev sahibi ülkedeki günlük yaşam, hak ve yükümlülükler ve kendilerine sunulan hizmetler hakkında da bilgilendirmiştir.

4.10. Hukuki yardım ve temsil

COVID-19 pandemisinden kaynaklanan kapanmalar, 2021 yılında sığınmanın yanı sıra eski başvuru sahiplerinin dönüşü, aile birleşimi ve tanıma sonrası oturma izinlerinin çıkarılması dâhil olmak üzere diğer prosedürlerde hukuki yardım sağlama sürecini etkilemeye devam etmiştir. Hukuki yardım sağlayıcılar ve danışanlar arasında şahsi ilişki kurulması mümkün olmadığında e-posta ya da telefon yoluyla danışma hizmeti ayarlanmıştır. Ancak hizmetlerin uzaktan sağlanması, hizmet kalitesi ve gizlilik açısından riskler teşkil etmiştir. Ayrıca güven tesis edilmesini zorlaştırmış ve belgelerin yardım sağlayıcılarla paylaşılması gibi uygulamalı hususları karmaşık hâle getirmiştir.

Bazı AB+ ülkeleri, ilk derecede etkili hukuki yardım sağlamak amacıyla bu hizmetin kapsamını genişletmiş ya da kılavuz ilkeler benimsemiş, kişisel mülakat sırasında avukatların rolüne odaklanmıştır. Yasal değişikliklerle hukuki yardımın kapsamı açıklığa kavuşturulmuş, devlet tarafından kanuni temsilcilere yapılan ödemelerin uyumlu hâle getirilmesini amaçlayan diğer değişiklikler de yapılmıştır.

Bazı başvuru sahipleri, sığınma prosedürüne erişimde zorluklar yaşamalarının yanı sıra Avrupa sınırlarında hukuki bilgi ve yardım almamış veya eksik almıştır. Buna ek olarak sivil toplum örgütleri gözaltına alınan sığınma başvurusu sahiplerine yönelik hukuki yardım konusunda endişelerini dile getirmiştir.

4.11. Tercümanlık hizmetleri

2021 yılında AB+ ülkeleri, hizmet kalitesini sağlayan süreçleri uygulamaya koyarak tercümanlık hizmetlerini daha profesyonel hâle getirmiştir. AB+ ülkeleri, önceki deneyimlerine dayanarak tercümanlık hizmetlerinin dijitalleştirilmesine yatırım yapmıştır.

Bazı ülkeler, yeni gelenlerin sayısındaki yükseliş sonucunda artan taleple başa çıkmak için daha fazla tercüman görevlendirmiştir. İlgili deneyime sahip sivil toplum örgütleri, uluslararası kuruluşlar ve özel şirketlerle yapılan anlaşmalar buna dâhildir. Bununla birlikte bazı AB+ ülkelerinin mevcut kapasitesi, özellikle özel ihtiyaçları olan bazı başvuru sahibi profillerinde ve ikinci derece prosedürlerde etkili tercümanlık hizmeti sağlamak için her zaman yeterli gelmemiştir.

4.12. Menşe ülke bilgisi

2021 yılında COI hazırlama konusundaki başlıca gelişmeler; metodolojilerin ve üretim akışlarının iyileştirilmesine, daha fazla COI araştırmacısının işe alınmasına ve kriz durumlarını ele almak için bilgilerin hızlıca üretilmesine odaklanmıştır. COI hazırlamada, Avrupa'daki sığınma başvurusu sahiplerinin geldiği en yaygın menşe ülkelere yani Afganistan, İran, Irak ve Suriye'ye odaklanmaya devam edilmiştir.

Sivil toplumun bildirdiği zorluklardan bazıları engellilik durumuyla ilgili konularda COI bulunmaması, vatansızlık ve milliyet hakları, COI veri tabanlarına sınırlı erişim, veri tabanlarının kullanım rahatlığı ve (COI materyallerinin çoğunlukla İngilizce olması nedeniyle) çok dilli bilgi eksikliğidir.

4.13. Sığınma bağlamında vatansızlık

Sığınma bağlamında vatansızlık, uluslararası koruma başvurusu için karar verme sürecini ve prosedür güvencelerini etkileyebilmektedir. 2021 yılında vatansızlık hususları; ilgili uluslararası yasal belgelere erişim sağlamak, vatansızlığın tespiti için özel prosedürler oluşturmak ve vatandaşlığa kabul için erişimi kolaylaştırmak gibi yollarla vatansızlığın ele alınmasına yönelik adımlar atan birçok AB+ ülkesindeki yasal gelişmeler ve politika gelişmelerinin odağı olmuştur.

Bununla birlikte, sığınma bağlamında vatansızlık hususlarına ilişkin farkındalık ve uzmanlık eksikliği dâhil olmak üzere bazı hususların devam ettiği görülmektedir. Bu durum başvuru sahipleri için sürece, hak ve yükümlülüklerine dair belirsizlik doğurabilir. Kimlik tespiti ve kayıt süreçlerinde uygunsuzluklara neden olabilir.

4.14. Koruma içeriği

Bir AB+ ülkesinde bir çeşit uluslararası koruma alan kişilere bazı haklar ve sosyal yardımlar verilebilmektedir. Olumlu bir karar, mülteci ya da ikincil koruma statüsü verilmesini sağlayabilmektedir (bunlara AB ile uyumlu statüler denmektedir). Tanıma oranı, uluslararası koruma başvurularıyla ilgili verilen toplam karar sayısının bir yüzdesi olarak olumlu sonuç sayısını ifade etmektedir.

2021 yılında sığınma başvurularına dair ilk derece kararlarının AB+ ülkeleri tarafından tanınma oranı %34'tür. Yani çıkarılan 535.000 karardan 182.000'i olumlu olmuş, başvuru sahibine mülteci statüsü veya ikincil koruma statüsü verilmiştir. Olumlu sonuçlanan ilk derece kararlarının çoğunda mülteci statüsü (118.000 karar veya tüm olumlu kararların %65'i), kalan 64.000 davada ise ikincil koruma statüsü verilmiştir (tüm olumlu kararların %35'i). AB tarafından düzenlenmeyen statüler dışındaki durumlarda, mültecilerin kalması için insani nedenlerle verilen izinler de hesaplama dâhil edilirse genel olarak 2021 yılında ilk derece kararlar için AB+ ülkeleri tarafından tanınma oranı %40 olacaktır.

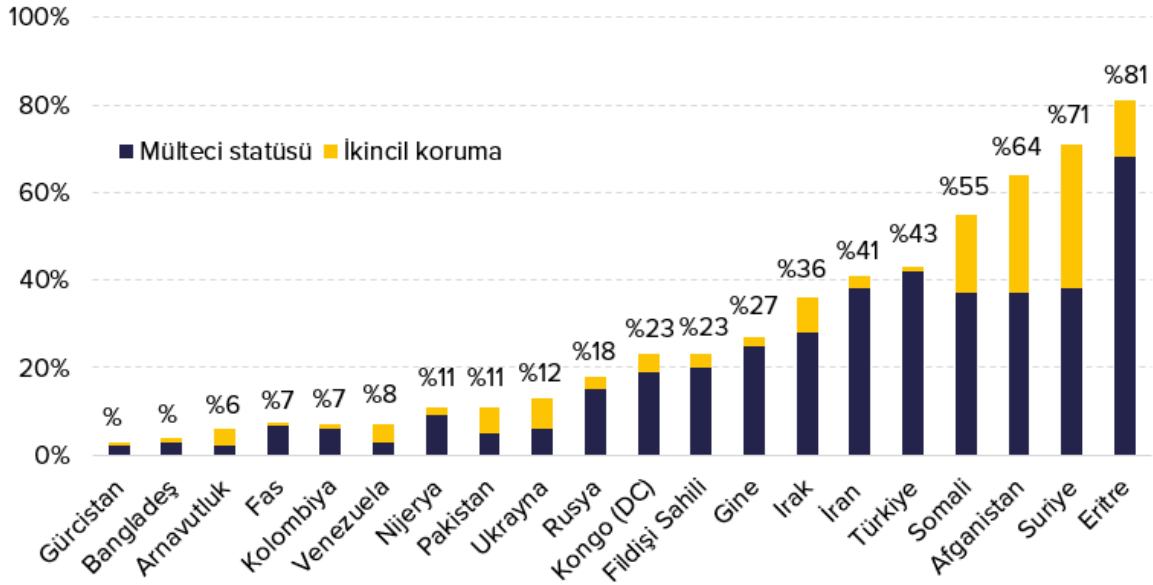
Koruma sağlanan kişilerin aldığı hakların ve hizmetlerin ölçüsü ve kalitesi bu kişilerin ev sahibi toplumlardaki etkili entegrasyonlarının geleceğini şekillendirmektedir. AB'nin Entegrasyon ve Kaynaştırma Hakkında 2021-2027 Eylem Planı'nın uygulanmasına 2021'de başlanmıştır. Birçok Üye Devlet entegrasyon stratejilerini AB Eylem Planı'na uygun olacak şekilde güncellediğinden, 2021 yılındaki çalışmalar bu yeni stratejilerin uygulanmasına odaklanmıştır. Sonuç olarak entegrasyona ilişkin birçok yasal değişiklik 2021 yılında veya 2022 yılının başında yürürlüğe girmiştir.

Kısmen COVID-19 seyahat kısıtlamaları ve dönüşleri uygulama olanağının azalması nedeniyle ulusal koruma ve kurallaştırma önlemlerinin şekillerine dair tartışmalar öne çıkmıştır. Ülkeler, durdurma ve geri çekme nedenleri hakkında statü incelemelerinin artan kullanımını da ele almıştır. Aile birleşimi konusunda rehberlik sağlamak için vakalar, 2021 boyunca sık sık mahkemelere yönlendirilmiştir.

Çeşitli paydaşlar (ulusal makamlar, araştırma kuruluşları, düşünce kuruluşları, akademi ve sivil toplum örgütleri) tarafından ulusal entegrasyon stratejilerinin verimliliği ve etkisi hakkında yapılan çalışmaların sayısı artmaya devam etmiş, raporlar entegrasyon yaklaşımlarını daha da iyileştirmek için faydalı görüşler sağlamıştır. Uluslararası koruma hak sahipleri için günlük yaşamın birçok alanında uygulamaların önündeki engeller devam etse de ulusal makamlar (çoğunlukla yerel yetkililer ve sivil toplum örgütleriyle birlikte), çocukların eğitimi alanındaki zorluklar başta olmak üzere bu zorlukların üstesinden gelmek için girişimlerde bulunmuşlardır.

Şekil 2. AB+ ülkelerinde ilk derece kararlarında tanınma oranları (milliyete ve verilen statüye göre - 2021)

Not: Bu 20 milliyet, 2021 yılında AB+ ülkelerinde çıkarılan ilk derece kararlarında en yüksek oranda tanınmıştır.

Kaynak: Eurostat [[migr_asydcfstq](#)], 22 Nisan 2022 itibarıyla.

4.15. Eski başvuru sahiplerinin dönüşü

Reddedilen başvuru sahiplerinin dönüşü, 2020 yılındaki COVID-19 kısıtlamalarından ciddi şekilde etkilendikten sonra 2021 yılında devam etmiştir. Ancak, birçok ülke pandemi öncesindeki faaliyet seviyesine ulaşamamıştır. Dönüş sürecindeki verimliliği artırmak için birçok ülke, sığınma ve dönüş prosedürleri arasında bağlantı kuracak yasa ve prosedür değişiklikleri getirmiştir. Örneğin olumsuz sığınma kararlarıyla bağlantılı dönüş danışmanlığı sağlanması ve olumsuz sığınma kararlarıyla birlikte dönüş emri verilmesi buna dâhildir.

AB+ ülkeleri; ortaklıklar, yeniden entegrasyon programları ve üçüncü ülke vatandaşlarına kişisel danışmanlık hizmeti aracılığıyla gönüllü dönüşleri artırmaya yönelik çalışmalarını sürdürmüştür. Ülkeler ayrıca dönüş uygulamalarının artması için Frontex tarafından desteklenen Frontex Dönüş Başvurusu (FAR) gibi araçlar kullanmıştır.

CJEU, ECtHR ve ulusal mahkemeler, prosedürel teminatlara ve insan hakları standartlarına uygunluğu sağlamak için 2021 yılında dönüşle ilgili birçok davayı incelemiştir. Bir kişinin geri dönmesi durumunda bireysel risklerin uygun şekilde değerlendirilmesi, (hakkında karar alınacak kişi çocuğun kendisi değil ebeveyni olduğu durumlarda bile) dönüş kararının kabul edilmesinden önce çocuğun çıkarlarının dikkate alınması, reddedilen sığınma başvuru sahiplerinin sınır dışı edildikten sonra maruz kaldıkları insanlık dışı ve aşağılayıcı muamele nedeniyle tazminat ödenmesi ve elverişli bir dönüş ihtimalinin olmadığı durumlarda gözaltının askıya alınması ile ilgili vakalar buna dâhildir.

4.16. Yeniden yerleştirme ve insani kabuller

2021 yılında devam eden COVID-19 önlemleri, ulusal idareleri yeniden yerleştirme alanındaki faaliyetlerini sürdürmek için uzaktan seçme mülakatları ve ülkeden ayrılmadan önce kültürel oryantasyon programları dâhil olmak üzere dijital araçlar kullanmaya sevk etmiştir. 2020’de yeniden yerleştirme faaliyetlerinin büyük oranda azalmasıyla birçok ülke söz konusu yıl için taahhütlerini yerine getirememiş ve 2021 yılına bırakmıştır.

Afganistan’daki gelişmeler hızlı tahliyeleri tetiklemiş, bazı durumlarda tahliyeler yeniden yerleştirme programları aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. Afgan vatandaşlarının insani kabul programları aracılığıyla kabul edilmesi için birçok ulusal girişimde de bulunulmuştur.

Korumaya yönelik güvenli ve yasal alternatif yollar sağlamak amacıyla bazı AB+ ülkeleri topluluklar için mevcut sponsorluk programlarını geliştirmeyi ve ücretsiz eğitim yolları sunmayı sürdürmüştür.

5. Sığınma prosedüründe çocuklar ve özel ihtiyaçları olan kişiler

Özel ihtiyaçları olan başvuru sahiplerine yönelik prosedürler ve uygulamalar, mevcut ulusal mevzuat çerçevelerinin yanı sıra bir ülkeye gelen ve özel ihtiyaçları olan bazı başvuru sahibi profilleri tarafından şekillendirilmiştir.

Bazı AB+ ülkeleri; ulusal stratejiler geliştirerek, mekanizmaların koordinasyonunu sağlayarak, hassas durum değerlendirme süreçlerini iyileştirerek ve çeşitli uzmanlık eğitimleri vermeye devam ederek özel ihtiyaçları olan başvuru sahiplerine yönelik kimlik tespiti ve desteğin iyileştirilmesine odaklanmıştır. Diğer ülkeler ise belirli başvuru sahibi gruplarına odaklanarak yeni girişimler başlatmış veya mevcut girişimleri sürdürmüştür. Örneğin davaların değerlendirilmesine yönelik kılavuzlar; cinsiyete dayalı şiddet, kadın sünneti veya genital mutilasyonu (FGM/C), cinsel yönelim ve cinsel kimlik, insan kaçakçılığı ile ilgili iddiaların sığınma yetkilileri tarafından yeterli düzeyde değerlendirilmesini sağlayacak şekilde güncellenmiş ve iyileştirilmiştir. Buna ek olarak personel için uzmanlık eğitimleri, belirli ihtiyaçların hızlı ve uygun şekilde tespit edilmesi ve ele alınması için gereken bilgileri vaka görevlilerine kazandırmaya devam etmiştir.

Bazı kabul sistemleri, özel kabul alanlarının sınırlı olduğu durumlarda özel ihtiyaçları olan başvuru sahiplerini yeterli şekilde desteklemenin zorluklarıyla bir kez daha karşı karşıya kalmıştır. Savunmasız durumdaki başvuru sahiplerine yer bulunması birçok AB+ ülkesi için öncelik teşkil etmiştir, ancak mevcut yerler özel kabul ihtiyaçlarının karşılanması için kesinlikle en uygun yerler olmamıştır.

2021-2030 dönemi için Engelli Kişilerin Haklarına İlişkin yeni AB Stratejisi kabul edilmiştir. Avrupa Komisyonu ise Üye Devletleri sığınma alanında EUAA ile yakın iş birliği içinde çalışmaya davet etmiştir. Engelliler dâhil olmak üzere özel ihtiyaçları olan başvuru sahipleriyle temas halindeki koruma görevlilerinin ve tercümanların eğitiminin kolaylaştırılması özellikle hatırlatılmıştır. Buna ek olarak mülteci çocukların eğitime ve yeterli sağlık hizmetlerine erişiminin yanı sıra sığınma sürecinde yaşlarına uygun bilgi ve rehberlik ihtiyacıyla ilgili belirli hususları kapsayan Çocuk Haklarına İlişkin yeni ve kapsayıcı AB Stratejisi 2021 yılında kabul edilmiştir.

Refakatsiz çocukların başvuruları

2021'de AB+ ülkelerindeki refakatsiz çocuklar tarafından uluslararası koruma için yaklaşık 23.600 başvuru yapılmıştır.¹ Bu, 2017'den beri en yüksek sayıdır.

Refakatsiz çocukların tüm uluslararası koruma başvurusu sahipleri içerisindeki payı %4 seviyesinde nispeten sabit kalmıştır. Bu nedenle kesin sayıdaki artış, refakatsiz çocukların orantısız akışa yol açtığını değil genel olarak daha fazla sığınma başvurusu yapıldığını göstermektedir.

Afganistanlı (12.600) ve Suriyeli (3.900) refakatsiz çocuklar tarafından yapılan başvuruların kesin sayısı, 2016'dan beri en yüksek seviyeye ulaşmıştır ve önceki 4 yılda her yıl olduğundan belirgin şekilde fazladır. Kıyaslandığında, refakatsiz çocuklar tarafından yapılan tüm başvuruların yarısından fazlası Afganlara (%53) aittir. Onları Suriyeliler (16%), Bangladeşliler (%6) ve Somalililer (5%) geriden takip etmektedir ve tümü son yıllara göre artma eğilimindedir.

Başvuru yapan tüm refakatsiz çocukların yaklaşık üçte ikisi 16 ila 17 yaşındaydı ve kız çocukları AB+ ülkelerindeki tüm refakatsiz çocukların yalnızca %6'sını teşkil ediyordu.

Vasilerin atanması, çocuk olduğu beyan edenlerin yaşlarının değerlendirilmesi ve sığınma bağlamında çocuğun üstün yararlarının etkili şekilde dikkate alınmasını sağlayan net bir yasal çerçevenin olması dâhil olmak üzere sığınma sistemlerindeki mevcut boşluklar, daha fazla sayıda refakatsiz çocuğun gelmesiyle ön plana çıkmıştır. Çocukların normal eğitime hızla dâhil edilmesi, pek çok ülkede sorun olmaya devam etmiştir. Bu durum, uluslararası korumaya hak sahibi olduğu bilinen kişiler olarak gelecekteki bakış açılarını ve sığınma başvuruları reddedilirse eğitim veya çalışma ile ilgili diğer izinleri alma ihtimallerini olumsuz etkileyebilir.

¹ Fransa, Litvanya ve Portekiz verileri eksiktir.

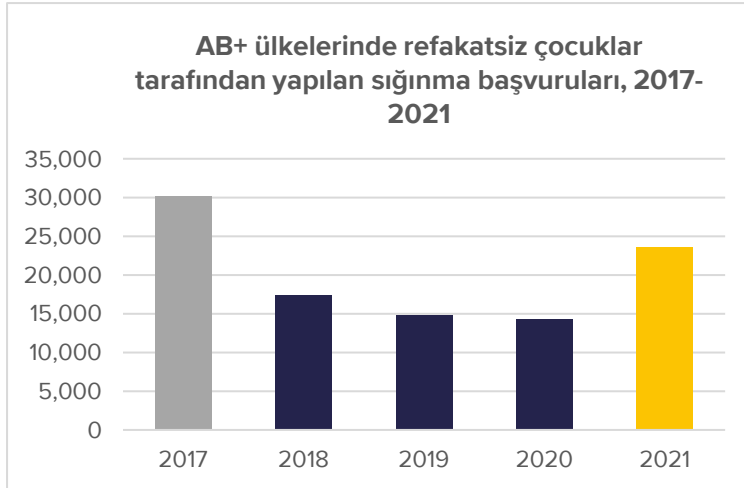

Koruma talep eden refakatsiz çocuklar

2021'de **23.600 başvuruyla**, AB+ ülkelerine sığınma arayışındaki refakatsiz çocuk sayısı 2017'den bu yana en yüksek sayıya ulaşmıştır.

Başvuru yapan tüm refakatsiz çocukların **2/3'ü** 16 ila 17 yaşındaydı

Kaynak: 22 Nisan 2022 itibarıyla Eurostat verileri.

#AsylumReport2022

Afganistan ve Suriye'den başvuru yapan çocukların sayısında keskin bir yükseliş görülmüştür. Afgan gençler, tüm refakatsiz çocukların %53'ünü teşkil ederken Suriyeli çocukların oranı %16 olmuştur.

<https://euaa.europa.eu/asylum-report-2022>

Sonuç tespitleri

2021’de önem arz eden mevcut konular ve yeni eğilimler, AB+ ülkelerinin sığınma sistemleri üzerinde baskı oluşturmaya devam etmiştir. Mevcut yer değiştirme bölgelerinden dışarıya doğru hareketlilik ve göçün araç olarak kullanılması gibi raporda sunulan diğer durumlar, ulusal idareler üzerinde baskı yaratan unsurlar arasına girmiştir. AB+ ülkelerinin, kitleler halinde gelenleri ve sayısı sürekli artarak pandemi öncesi seviyelere ulaşan koruma başvurularını yönetmesi gerekmiştir. Bu gelişmeler karşısında AB+ ülkeleri, geçici ve uzun vadeli çözümleri bir araya getirerek sığınma ve kabul sistemlerini uyarlamayı sürdürmüştür.

COVID-19 pandemisi ikinci yılına girerken sığınma ve kabul sistemlerinin işleyişinde zorluklarla karşılaşmaya devam edilmiştir. Ancak AB+ ülkeleri, 2021’e daha fazla hazırlıklıydı ve pandeminin koyduğu engellerin üstesinden gelmeye ve iş devamlılığını sağlamaya yönelik çözümleri yaygınlaştırmıştır. Bu, örneğin sığınma prosedürlerinin sürekli dijitalleştirilmesi yoluyla mümkün olmuştur. Dijitalleştirme, son birkaç yılda yavaş yavaş hareketlenen, pandemi süresince hız kazanan ve 2021’de devam eden bir eğilimdir.

Rusya’nın 2022 başlarında Ukrayna’yı işgal etmesinin ardından AB+ ülkeleri, çok kısa bir zaman dilimi içinde, savaştan kaçan yaklaşık 5 milyon kişi için hızlı ve kapsamlı koruma çözümleri bulmaya, yani son yıllarda eşi benzeri görülmemiş büyüklükte bir göreve çağırılmıştır. AB’de hâlihazırda yürürlükteki yasama aracı Geçici Koruma Yönergesi, sistematik bir çözüm için çerçeve sağlamıştır ve bu yönergenin devreye sokulması Ukrayna’dan kaçanların ihtiyaçlarını tek tipte ve öngörülebilir şekilde karşılamaya olanak sağlamıştır.

Genel olarak 2021 yılındaki ve 2022 başlarındaki gelişmeler; işlevsel ve çok uluslu bir Avrupa koruma mimarisinin, yani ihtiyacı olanlara etkili koruma sağlarken ihtiyacı olmayanlara saygılı ve onurlu şekilde davranan bir sistemin var olmasının ne kadar önemli olduğunu göstermiştir. Bu gelişmeler aynı zamanda sığınmanın merkezindeki başlıca önermeyi de vurgulamıştır: Koruma ihtiyacı krizler nedeniyle ortaya çıkar ve büyür. Dolayısıyla kriz durumları ve bu durumlarla bağlantılı baskılar, sıra dışı şeyler olarak değil işlevsel bir sığınma sisteminin çözmek üzere tasarlandığı gerçeklik olarak görülmelidir.

Silahlı çatışma, sistematik insan hakları ihlalleri, siyasi istikrarsızlık ve sürekli kötüleşen ekosistemler dünya çapında büyük yer değiştirme olaylarını tetiklemiştir ve tetiklemeye devam edecektir. Artan baskıya yaratıcı çözümler bulmak için esnek sistemlere ve güvenilir gerçekleri esas alarak oluşturulan politikalara ihtiyaç duyulmaktadır. Ayrıca kapsamlı yasama ve politika çerçeveleri, Avrupa’ya gelen yerinden edilmiş kişilerin ihtiyaçlarını karşılarken insanların temel haklarına ve *geri göndermeme* ilkesine saygı gösterme konusunda temel teşkil etmek açısından önemlidir.

Avrupa son yirmi yılda, CEAS’nin kurulması ve gelişmesiyle birlikte sığınma sürecini yönetmek için ortak bir çerçeve geliştirme yolunda gözle görülür ilerleme kaydetmiştir. Yasal bir belge olan Geçici Koruma Yönergesi’nin daha önce hiç devreye sokulmamış olmasına rağmen kullanıma hazır olması, Ukrayna’daki krize hızla müdahale etmeyi ve koruma çözümleri sunmayı mümkün kılmıştır.

Şüphesiz ki sığınma alanında birkaç konunun iyileştirilmesi gerekmektedir. Bu konular arasında bölgeye ve sığınma prosedürüne etkili erişim, sorumluluğun Avrupa ülkeleri arasında adil şekilde paylaşılması, kabul koşulları ve korumaya ihtiyacı olmayanların geri dönüşünün etkili şekilde uygulamaya geçirilmesi yer almaktadır.

Avrupa Komisyonu'nun Göç ve Sığınma Paketi kapsamında yer alan yasal belgelere ilişkin müzakereler devam ettikçe ve CJEU'dan ve ulusal adli makamlardan Avrupa sığınma yasasının doğru bir şekilde yorumlanmasını ve uygulanmasını sağlayamaya yönelik içtihat sayısının artmasıyla birlikte CEAS, değişen göç düzenine ve bununla bağlantılı koruma ihtiyaçlarına karşılık verecek şekilde daha fazla düzenlenecek ve modernleştirilecektir.

Sığınma Raporu 2022'ye ilişkin tüm ek kaynaklara başvurunuz:
<https://euaa.europa.eu/asylum-knowledge/asylum-report>

Sığınma Raporu 2022: Yönetici Özeti

Avrupa'daki uluslararası koruma hakkında önemli bir bilgi kaynağı olan *Sığınma Raporu 2022*, 2021'de sığınma alanındaki başlıca gelişmelere kapsamlı bir genel bakış sağlamaktadır. Yönetici Özeti, esas raporun özet versiyonunu teşkil etmektedir.

Avrupa Birliği Sığınma Ajansı (EUAA), Ortak Avrupa Sığınma Sistemi'ni tüm boyutlarıyla ele alan bilgileri derlemektedir. Bu bağlamda rapor, politikalarda, uygulamalarda ve mevzuatlarda yapılan değişiklikleri özetlemektedir. Raporda sığınma alanındaki eğilimler, 2021 referans yılına yönelik ana göstergeler, bir vakadan sorumlu Üye Devleti belirleyen Dublin sisteminin özeti ve refakatsiz çocuklar dâhil olmak üzere özel ihtiyaçları olan başvuru sahiplerine ayrılmış bir bölüm yer almaktadır. Avrupa yasalarını ve ulusal yasaları, AB sığınma *müktesebatı* bağlamında yorumlamak için içtihat örneklerine yer verilmiştir.

Sığınma Raporu 2022, eksiksiz bir tablo oluşturmak ve farklı bakış açılarını sunmak için ulusal makamların, AB kurumlarının, uluslararası kuruluşların, sivil toplum örgütleri ve akademi dünyasının öngörülerini dâhil olmak üzere çok çeşitli kaynaktan bilgi toplamaktadır. 1 Ocak - 31 Aralık 2021 dönemini kapsayan bu rapor, Avrupa'da uluslararası koruma alanındaki en son gelişmeler hakkında referans teşkil etmektedir.

